

8. Veřejné finance

8.1 Hospodaření sektoru vládních institucí

Deficit hospodaření sektoru vládních institucí se v 1. čtvrtletí meziročně velmi mírně prohloubil.

Dle aktuálních údajů hospodařil sektor vládních institucí v Česku v 1. čtvrtletí 2026¹ s deficitem 72,3 mld. korun². Schodek se meziročně opět prohloubil (o 1,6 mld. korun³), avšak řádově mírněji než na počátku loňského roku. Zatímco růst celkových příjmů lehce zrychlil (na 5,2 %), u výdajů tempo nepatrně opadlo (na 4,9 %). K posílení příjmů nadále nejvíce přispěly stabilně rostoucí přijaté sociální příspěvky zaměstnanců i zaměstnavatelů (+6,5 %). Významný vliv měly i přímé daně, byť růst u většiny z nich byl zatím letos oproti předchozím čtvrtletím slabší. V rámci nepřímých daní se pozitivně projevovala zejména DPH, jejíž výběr postupně sílil (na +8,9 %, v rámci v 1. čtvrtletí nejvíce za poslední čtyři roky). Rovněž většina ostatních příjmových položek alespoň mírně rostla, výjimku představovaly spíše váhově okrajovější kapitálové transfery a také některé daně z výroby (především kvůli zrušení poplatku za obnovitelné zdroje energie domácnostem a firmám).

Ve vyšších celkových výdajích se odrazilo především posílení sociálních dávek a investic.

Pro meziroční navýšení celkových výdajů sektoru vládních institucí v 1. čtvrtletí (+42 mld. korun) byly rozhodující sociální dávky (vč. naturálních sociálních transferů), které k němu přispěly více než třetinou a samy o sobě posílily o 4,3 % (téměř dvojnásobně oproti úhrnu za celý loňský rok). Podstatnou roli sehrál i pokračující svižný růst investic, jenž dosáhl 13,8 %, a stejně jako po celý loňský rok byl významně podpořen i vyšší aktivitou místních vládních institucí. Objemově významné náhrady zaměstnancům⁴ se celkově zvýšily o 4,7 % (svižněji v ústředních vládních institucích). Šlo o srovnatelné tempo jako na počátku loňského roku (avšak zatím slabší oproti průměru za celý rok 2025). Ostatní běžné transfery se letos zvýšily o 9,4 %. Za jejich svižným růstem, probíhajícím druhý rok v řadě, stály zejména vyšší povinné odvody ČR do rozpočtu EU. Růst některých významných položek ovšem zvolňoval. Výdaje na mezispotřebu se zvýšily jen o 1,9 % (nejméně za posledních dvacet kvartálů), zčásti vlivem poklesu cen některých energií a také sílícího všeobecného tlaku na úspory provozních výdajů. Zmínil i růst dotací (na +3,1 %), a to vlivem meziročně nižšího objemu vyplacených dotací na výrobu⁵. Proti růstu celkových výdajů vládních institucí působily jen váhově okrajové položky vyplacených daní a kapitálových transferů.

Růst objemu dotací i výdajů na mezispotřebu razantně zvolnil.

Deficit hospodaření sektoru vládních institucí v EU se na počátku letošního roku mezikvartálně lehce zmínil.

Situace v oblasti hospodaření sektoru vládních institucí v členských státech EU⁶ se na počátku letošního roku velmi mírně zlepšila. Během roku 2025 výkon ekonomiky v Unii vlivem nestabilní geopolitické situace i napětí v obchodních vztazích s některými klíčovými partnery postupně slábl a spolu s tím se vlivem rychleji rostoucích veřejných výdajů zhoršoval i deficit hospodaření vládního sektoru (až na 3,4 % HDP). V 1. čtvrtletí se tento schodek zmínil na 3,1 % HDP. Deficit přes 3 % HDP vykazalo 12 členských států (a 9 z 21 zemí eurozóny). Nejvíce tížil Bulharsko (7,6 % HDP), kde se současně nejvýrazněji meziročně prohloubil (o 4,5 p. b.). S výraznou fiskální nerovnováhou se potýkaly také Maďarsko (−6,6 % HDP), Polsko (−5,9 %), Francie (−5,1 %), Belgie (−4,8 % HDP) a dále např. Německo (−3,6 %), které jako jediná z velkých ekonomik zaznamenalo meziroční zhoršení schodku (o 1,5 p. b.). V Česku činil aktuálně deficit 2,3 % HDP (s převahou nejméně ze všech středoevropských států) a na téměř totožné úrovni se pohyboval i po celý

Nejhlubší schodek tížil aktuálně nový členský stát eurozóny – Bulharsko. Naopak přebytek hospodaření nastal pouze v pěti státech Unie.

¹ Údaje o hospodaření sektoru vládních institucí v Česku za 2. čtvrtletí 2026 zveřejní ČSÚ 1. října 2026, Eurostat za členské státy Unie potom 21. října. Širší zhodnocení tuzemského vývoje za 1. čtvrtletí 2026 nabízí publikace *Analýza sektorových účtů*.

² Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o hospodaření sektoru VI v ČR vyjádřeny v nominálním vyjádření a bez sezónního očištění.

³ Za tímto zhoršením stál výhradně subsektor místních vládních institucí, jehož přebytek hospodaření se zejména vlivem poklesu dotací do regionálního školství meziročně snížil o bezmála dvě třetiny, a to na 12 mld. korun (celkové příjmy tohoto subsektoru současně klesly, v rámci 1. čtvrtletí poprvé po 14 letech). Naopak schodek ústředních vládních institucí, který v posledních letech tradičně dominantně přispíval ke zhoršení salda hospodaření sektoru VI, se meziročně zmínil o šestinu – tedy na 83 mld. (nejlepší výsledek za poslední čtyři roky). Velmi mírný deficit zdravotních pojišťoven se meziročně podstatně nezměnil.

⁴ Ty tvoří v posledních letech více než pětinu veškerých výdajů vládních institucí. Mírně nadpoloviční objem vyplacených náhrad připadá stabilně na zaměstnance místních vládních institucí (52 až 53 %).

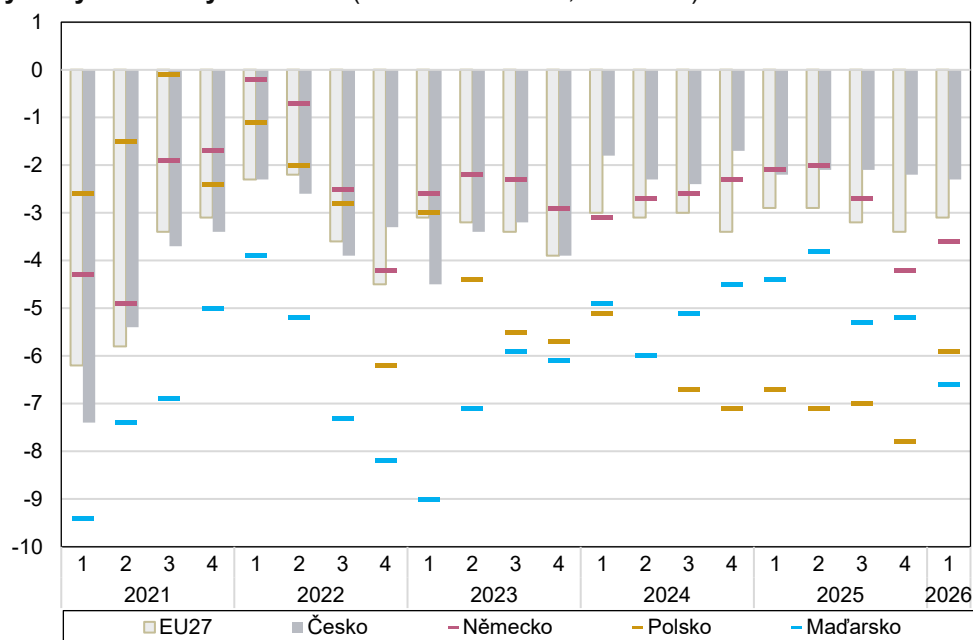
⁵ Ty zahrnují např. dotace poskytnuté na pokrytí provozních a běžných ztrát podnikatelských subjektů, finanční podpory určené na útlum těžby nebo uzavírání nadbytečných výrobních kapacit a dále i příspěvky a podpory podnikům, které zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností. Nepatří sem naopak dotace na produkty, jejichž vyplacený objem v 1. čtvrtletí nadále svižně rostl (+10 %).

⁶ Všechny níže uvedené údaje o příjmech, výdajích a saldu jsou vyjádřeny po očištění o sezónnost i pracovní dny.

Česko si udržovalo
nejnižší schodek v rámci
středoevropského regionu.

loňský rok. Přebytek hospodaření se projevil jen v pěti vesměs menších státech. Zatímco na Kypru, v Dánsku i Irsku šlo o dlouhodobější jev (přetrvávající minimálně od ústupu pandemie), v Řecku a Portugalsku pak spíše o aktuální konsolidační reakci na dlouhodobě velmi vysokou zadluženost vládního sektoru. Ve srovnání s počátkem loňského roku se letos saldo hospodaření zlepšilo v deseti státech Unie – mírně např. v Polsku (z –6,7 % HDP na –5,9 %) či Španělsku (z –2,9 % na –1,9 % HDP). Významný posun ovšem nastal pouze v Rumunsku (z –9,0 % HDP na –3,6 %), které i tak stále patřilo k desítkám států čelících ze strany Unie systematickému tlaku na konsolidaci veřejných financí⁷.

Graf č. 17 Saldo hospodaření sektoru vládních institucí v Česku a EU a jeho vybraných členských zemích (sezónně očištěno, v % HDP)



Zdroj: Eurostat

Míra zadlužení sektoru vládních institucí v EU vzrostla meziročně nejvíce za posledních pět let.

V Česku se zadluženost druhý rok v řadě mírně zvýšila, stále však dosahovala v rámci střední Evropy minima.

Hrubý konsolidovaný dluh sektoru vládních institucí činil na konci 1. čtvrtletí v EU 82,9 % (v eurozóně 88,9 % HDP). Úroveň zadlužení v obou uskupeních byla nejvyšší za poslední tři a půl roku. Meziročně rostla pátý kvartál v řadě – nyní již o 1,5 p. b. (nejvíce za posledních pět let). Zadluženost v EU se významně navýšila i mezikvartálně (+1,1 p. b.), přičemž proti jejímu růstu působilo posilování nominálního HDP⁸. Zadluženost vzrostla meziročně ve dvou třetinách členských států – největší byl ve Finsku (+5,5 p. b., na 89,7 % HDP), Bulharsku (+4,8 p. b., na 28,5 % HDP), Polsku (+4,6 p. b., na 61,6 % HDP), z velkých ekonomik především ve Francii (+4,0 p. b., na 117,6 % HDP) a Německu (+2,4 p. b., na 64,4 % HDP). Klesla však v některých vysoce zadlužených státech – hlavně v Řecku (–9,4 p. b., na 143,5 % HDP, za posledních pět let byla nižší o třetinu), Portugalsku (–3,8 p. b., na 91,0 % HDP) a Španělsku (–1,7 p. b., na 101,6 % HDP), ale např. i v Dánsku (–2,5 p. b., na 26,8 % HDP). Zadluženost v Česku mírně vzrostla o 0,8 p. b. a dosáhla deváté nejvyšší úrovně v Unii (44,1 % HDP⁹). Té i přes nedávné významné konsolidační úsilí v negativním smyslu nadále vévodilo Řecko¹⁰ před Itálií (138,9 % HDP), Francií a Španělskem. Na opačném pólu se dlouhodobě nachází Estonsko (25,2 % HDP¹¹), aktuálně nově následované Dánskem (26,8 % HDP).

⁷ Jde o zahájení tzv. procesu řízení o nadměrném schodku kvůli porušení rozpočtových pravidel. Tato standardní procedura byla po dočasném přerušení v letech 2020 až 2023 (v důsledku pandemie covidu-19) obnovena. Aktuálně tomuto procesu čelí Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Polsko, Rakousko, Itálie, Francie, Belgie a v letošním roce nově také Finsko s Bulharskem.

⁸ Samotná nominální výše dluhu v EU činila letos na konci 1. čtvrtletí 15,705 bilionů eur, mezikvartálně vzrostla o 2,1 %.

⁹ Nominální dluh vládních institucí v Česku meziročně stoupl o 292,6 mld. korun na 3 827,9 mld. a představoval jediný faktor přispívající (+3,3 p. b.) k meziročnímu navýšení míry zadlužení. Naopak rostoucí nominální HDP zadluženost snižoval (–2,5 p. b.).

¹⁰ Tento nelichotivý primát drží již od 2. čtvrtletí 2008, kdy v pozici nejzadluženějšího státu EU (v současném vymezení) předčilo Itálii.

¹¹ Jeho zadluženost byla i tak nejvyšší v dostupné řadě od roku 2000. Stejně na tom byly i Finsko, Polsko, Rumunsko a Lucembursko.

8.2 Příjmy státního rozpočtu

Výrazně deficitní hospodaření SR pokračovalo sedmý rok v řadě. Letos se schodek meziročně prohloubil, mj. i vlivem snížení kladné bilance ve vztahu k rozpočtu EU či změny rozpočtového určení daní.

Hospodaření státního rozpočtu (SR)¹² skončilo v 1. pololetí 2026 schodkem 183,6 mld. korun, meziročně o více než pětinu hlubším (po očištění salda o prostředky z rozpočtu EU¹³ se toto zhoršení ještě více zvýraznilo¹⁴). Citelné schodky tak tížily SR již sedmý rok v řadě a dosavadní letošní deficit byl současně nejvyšší za poslední tři roky. K meziročnímu navýšení schodku došlo při výraznějším posílení růstového tempa celkových výdajů a současně při jeho lehkém zmírnění na příjmové straně rozpočtu. Přetrvávající mírný růst tuzemské ekonomiky se nadále postupně propisoval do vyšších daňových příjmů SR, jejich růst byl ovšem tlumen změnou rozpočtového určení daní, jež od ledna 2026 snížila podíl na SR výnosu některých váhově významných daní ve prospěch územních rozpočtů¹⁵. Vedle toho se na příjmové i výdajové straně rozpočtu stále projevovaly dopady konsolidačního ozdravného balíčku (schváleného již v roce 2023). Naopak prakticky vyprchal vliv specifického režimu rozpočtového provizoria¹⁶, které na počátku roku ovlivnilo zejména čerpání investic i možnosti předfinancování některých běžných transferů během 2. čtvrtletí 2026.

K růstu celkových příjmů SR nejvíce přispěl vyšší výběr pojistného na sociální zabezpečení.

Celkové příjmy SR letos v 1. pololetí meziročně posílily o 4,0 % (+40,7 mld. korun). Byť jde o nejslabší tempo za poslední pětiletí, předčilo dosavadní letošní tempo celoroční rozpočtové očekávání¹⁷. Meziroční růst příjmů byl tažen zejména vyšším výběrem pojistného na sociální zabezpečení vč. aktivní politiky zaměstnanosti (+25,6 mld. korun), a to i přesto, že jeho růst zpomaloval a letošní tempo (+6,4 %) za rozpočtovým očekáváním lehce zaostávalo. Ve stále relativně vysokém tempu se odrážela dobrá kondice trhu práce vyznačující se vyšší zaměstnaností v ekonomice i svižně rostoucími průměrnými výdělky. Stejně jako loni se navíc projevilo postupné, byť dočasné, zvyšování minimálního vyměřovacího základu pojistného pro osoby samostatně výdělečně činné.

Růst celkových daňových příjmů SR se zastavil. Projevil se vliv změny rozpočtového určení daní i vyprchání příjmů mimořádných daní uvalených během energetické krize.

Samotné daňové příjmy SR pod vlivem změny rozpočtového určení daní i faktického ukončení výběru mimořádných firemních daní (uvalených během energetické krize) v 1. pololetí meziročně jen stagnovaly¹⁸. Ve směru růstu daňových příjmů nejvíce působila DPH, jejíž výběr se zvýšil o 3,5 % (na úrovni všech veřejných rozpočtů ale o 7,7 %, z toho ve 2. čtvrtletí dokonce o 8,8 % a v obou případech zároveň rostla mírně vyšším tempem než vloni). To souvisí s relativně příznivou spotřebitelskou důvěrou v ekonomiku vyúsťující ve stabilní růst soukromé spotřeby. Na spotřebních daních (vč. energetických daní) získal SR meziročně jen o 1,8 % více a výběr tak zatím (jako u jediné významnější daňové položky) zaostal za rozpočtovým očekáváním. Růst výběru daně z tabákových výrobků zůstal totiž slabý¹⁹ a v případě daně z lihu či piva se dokonce mírně snižoval, což korespondovalo s dlouhodobějšími trendy v tuzemské spotřebě těchto komodit. Výběr daně z minerálních olejů vzrostl o 3,5 %, neboť se zde pozitivně projevoval růst přepravních výkonů (ve vazbě na rozvíjející se zahraniční obchod v Česku). Negativně se ovšem s mírným zpožděním začalo projevovat dočasné snížení daně u nafty²⁰.

Inkaso spotřební daně zatím zůstalo za rozpočtovým očekáváním.

¹² Není-li uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje týkající se státního rozpočtu z dat Ministerstva financí (MF) ČR o pokladním plnění.

¹³ Jde o prostředky na programy z rozpočtu EU a Finančních mechanismů předfinancované ze SR a poté proplacené z uvedených zdrojů.

¹⁴ V 1. pololetí 2026 dosáhl takto očištěný schodek SR 203,6 mld. korun, o rok dříve „pouze“ 150,8 mld.

¹⁵ Od ledna 2026 došlo ke snížení podílu státu na výnosech DPH a z příjmů právníků a fyzických osob o 2,55 p. b. ve prospěch obcí a krajů, což mělo na konci června na SR negativní dopad ve výši 16,7 mld. korun. V předchozích dvou letech naopak ze změny rozpočtového určení daní profitoval SR (např. za celý rok 2025 dle odhadu MF 13,3 mld. korun).

¹⁶ Rozpočtové provizorium bylo letos ukončeno 20. března, a to nabytím účinnosti zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2026. V režimu rozpočtového provizoria hospodařil v minulosti tuzemský státní rozpočet rovněž na počátku let 1999, 2000 a 2022.

¹⁷ Zákon o státním rozpočtu na rok 2026 (vycházející z makroekonomické predikce MF z ledna 2026) počítal pro letošní rok oproti loňské skutečnosti s růstem celkových příjmů o 1,8 % a výdajů o 2,4 %. Rozpočtový schodek by měl činit 310 mld. korun, což je o 19,3 mld. vyšší deficit než skutečně dosažený v roce 2025.

¹⁸ Celostátní daňové inkaso (zohledňující příjmy na úrovni všech veřejných rozpočtů) ale vzrostlo o 5,0 % (po odečtení výše uvedených mimořádných firemních daní dokonce o 8,1 %) a rostlo tak mírně vyšším tempem než v úhrnu za loňský rok.

¹⁹ Intenzita předzásobení prodejců tabákovými výrobky nebyla na počátku letošního roku zdaleka tak silná jako v předešlých dvou letech. Vliv měly dále patrně i dlouhodobější změny ve struktuře spotřeby (přesun k alternativním, dosud relativně méně zdaněným tabákovým produktům) a patrně i přetrvávající vyšší obliba přeshraničních nákupů (zejména v Polsku).

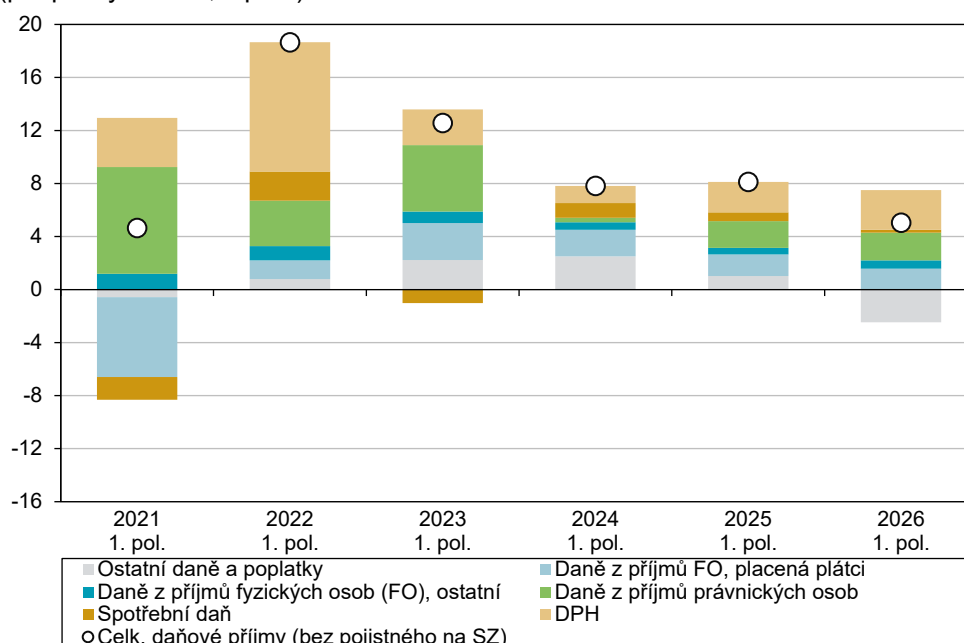
²⁰ Z toho ve 2. čtvrtletí 2026 celkové inkaso daně z minerálních olejů meziročně vzrostlo pouze o 1,5 % (v samotném červnu již dokonce klesalo).

Svižný růst daně z příjmu fyzických osob i vlivem jejich příznivého postavení na trhu práce pokračoval. Inkaso posilovala také přetrvávající vysoká míra úspor domácností.

Růst výběru korporátní daně lehce zrychloval. Naplno se projevil efekt zvýšení daňové sazby.

V rámci přímých daní rostlo nejvíce inkaso daně z příjmů fyzických osob (DPFO), a to o 8,1 %. Největší vliv zde měl vyšší výběr DPFO odvedené plátcí (resp. ze závislé činnosti), na niž SR získal v 1. pololetí meziročně o 6,9 % více. Dynamika růstu této položky na úrovni všech veřejných rozpočtů zůstává přibližně srovnatelná jako loni, což korespondovalo se stabilním nominálním růstem průměrné mzdy i s přetrvávajícím mírným posilováním počtu zaměstnanců v ekonomice. Výběr DPFO placené poplatníky (hlavně ze samostatné výdělečné činnosti) po svižném loňském růstu souvisejícím s legislativními změnami²¹ letos v 1. pololetí 2026 zvolnil, i tak ale zůstal vysoký (+24,8 %). V inkasu se obdobně jako loni pozitivně projevuje rostoucí počet drobných podnikatelů. Po loňském spíše ojedinělém poklesu se opět zvýšilo inkaso DPFO vybírané srážkou (+6,2 %). Při stabilních úrokových sazbách na vkladech se patrně projevil dopad relativně vysoké míry úspor domácností. Výběr daně z příjmů právnických osob (bez mimořádných daní) letos vzrostl (+4,2 %). Tempo na úrovni všech veřejných rozpočtů naznačuje, že růst výběru korporátní daně ve srovnání s rokem 2025 díky pokračujícímu hospodářskému oživení i rostoucí sazbě daně dále lehce zrychloval. Inkaso mimořádných firemních daní²² v letošním pololetí činilo jen 0,7 mld. korun, meziročně o 21,0 mld. méně.

Graf č. 18 Rozklad meziročního růstu celostátního daňového inkasa* za 1. pololetí (příspěvky k růstu, v p. b.)



*Jde o inkaso (bez pojistného na sociální zabezpečení) na úrovni všech veřejných rozpočtů ČR. V jeho výši je tak eliminován vliv změn v rozpočtovém určení daní.

Poznámka: Ostatní daně a poplatky obsahují zejména daň z nemovitých věcí, daň z hazardních her, dálniční poplatek, mýtné a v letech 2023 až 2025 mimořádné firemní daně (odvod z nadměrných příjmů a daň z neočekávaných zisků).

Zdroj: MF ČR

Nedaňové a kapitálové příjmy i přijaté transfery SR se meziročně zvýšily díky posílení příjmů z rozpočtu EU a finančních mechanismů.

Nedaňové a kapitálové příjmy i přijaté transfery SR se v 1. pololetí meziročně zvýšily o šestinu (resp. +14,9 mld. korun). To téměř výhradně souviselo s příjmy prostředků z rozpočtu EU a finančních mechanismů, jež byly o více než třetinu vyšší. Silnější příliv těchto refundací mohl souviset s vysokou investiční aktivitou státu v loňském roce a posilujícím náběhem příjmů z programového období 2021–2027 i prostředků z Národního plánu obnovy²³. Schválený SR počítá letos s mírným celoročním růstem příjmů z rozpočtu EU a finančních mechanismů (+6,6 %), ale současně s poklesem celkových nedaňových a kapitálových příjmů (–7,3 %).

²¹ Šlo především o snížení hranice příjmů pro druhou, vyšší daňovou sazbu, zrušení či omezení některých daňových slev.

²² Jde o daně z nadměrných příjmů a neočekávaných zisků. Jejich pozitivní vliv na příjmy SR kulminoval v roce 2023. Letos již je zcela zanedbatelný (nepočítá se již s dalšími zálohami těchto daní, pouze v druhé polovině tohoto roku proběhne vyrovnaní daně za rok 2025).

²³ Ten se projevil zejména dubnovou platbou (ve výši 17,0 mld. korun) získanou z Nástroje pro oživení a odolnost, který vznikl na podporu ekonomik po pandemii covidu-19.

8.3 Výdaje státního rozpočtu

Růst celkových výdajů zrychlil. Vedle ukončení rozpočtového provizoria k tomu přispělo i relativně vyšší čerpání objemově významných sociálních dávek.

Deficit systému důchodového pojištění se třetí rok v řadě významně zmírňoval.

Za růstem výdajů na nedůchodové sociální dávky stála hlavně podpora nezaměstnaným a vyšší čerpání dávek z nemocenského pojištění. Rostly i dávky na péči dlouhodobě nemocným.

Celkové výdaje státního rozpočtu po uvolnění režimu rozpočtového provizoria letos na jaře výrazněji narostly a za celé pololetí tak byly meziročně vyšší o 6,2 % (+71,2 mld. korun) a toto tempo (nejvyšší za poslední tři roky) zatím více než dvojnásobně překonávalo celoroční rozpočtové očekávání. Na dosaženém růstu se ze dvou třetin podílely běžné výdaje, významnou roli však měly i investice. Posílení běžných výdajů (+4,3 %) bylo takřka z poloviny taženo vyšším čerpáním sociálních dávek²⁴. Podílely se na něm jak výdaje na důchody (meziročně vyšší o 14,0 mld. korun), tak na ostatní dávky (+6,2 mld.). V obou případech se jejich dosavadní letošní růstové tempo pohybovalo mírně nad rozpočtovým očekáváním. Výdaje na důchody se po loňské faktické stagnaci zvýšily o 3,9 %. Při relativně nevýznamné změně počtu jejich příjemců (−0,3 %)²⁵ měla na čerpání zásadní vliv řádná valorizace z ledna 2026 navyšující průměrný starobní důchod o 3,1 %²⁶. I přes stabilní relativně svižné tempo výběru pojistného na důchody byl opět zaznamenán deficit systému důchodového pojištění²⁷ (3,2 mld. korun), který se ovšem třetím rokem v řadě zmírnil (ve stejném období loni totiž činil 9,2 mld. a v 1. pololetí 2023 dokonce 40,3 mld.). Aktuální deficit byl současně nejnižší za posledních sedm let.

Meziroční růst výdajů na ostatní (nedůchodové) sociální dávky dosáhl letos v 1. pololetí 5,9 % (na rozdíl od důchodů ovšem meziročně růst těchto dávek zvolnil oproti tempu z roku 2025). K letošnímu růstu přispěly z drtivé části pojistné dávky – nejvíce podpora v nezaměstnanosti. Tyto dávky vzrostly o 42 % (+3,1 mld., korun) zejména vlivem legislativní úpravy²⁸ směřující k vyšší motivaci lidí měnit nevyhovující zaměstnání. Projevil se i pokračující lehký růst míry nezaměstnanosti²⁹. Mimo to pokračoval třetím rokem v řadě mírný růst výdajů na dávky nemocenského pojištění (+6,7 %, +1,6 mld. korun). K růstu přispěly hlavně dávky nemocenské (odvislé od růstu předchozích mezd žadatele)³⁰ a rovněž i peněžité pomoci v mateřství, u nichž se pokles po delší době zastavil. Příjmy z pojistného placeného zaměstnanými osobami se dále meziročně zvyšovaly (+6,1 %), zčásti stále vlivem zákonné úpravy ve vazbě na konsolidační balíček. Díky tomu se bilance nemocenského pojištění³¹ v rámci 1. pololetí potřetí v řadě pohybovala v mírném přebytku (+5,2 mld. korun). V rámci nepojistných sociálních dávek měly největší vliv rostoucí příspěvky na péči pro dlouhodobě nemocné (+6,6 %, +1,5 mld. korun). Rostl i objem vyplacených rodičovských příspěvků i dávek péčovské péče (v úhmu +0,4 mld. korun). Klesla naopak výplata humanitárních dávek ukrajinským uprchlíkům (o 22 %, resp. 1,0 mld. korun), což souviselo s meziročním poklesem počtu jejich příjemců. Meziroční srovnání dalších dávek hmotné nouze či státní sociální podpory je aktuálně ztíženo kvůli významné změně v systému poskytování dávek³².

²⁴ Tato tradičně váhově významná položka v 1. pololetí 2026 tvořila 39,0 % všech výdajů SR. Šlo o srovnatelný podíl jako v předchozích dvou letech a ten se současně významně neodlišoval od dlouhodobého průměru.

²⁵ Z váhově významnějších kategorií se zvýšil pouze počet invalidních důchodců (+0,9 %, zejména v nižších stupních invalidity). Poměrně nízký zůstal růst trvale krácených starobních důchodů (+0,8 %, na celkovém počtu starobních důchodců se ale tyto osoby podílely celou třetinou). To bylo způsobeno schválenými zpřísněnými pravidly pro odchod do předčasného důchodu (od října 2024 se potřebná doba pojištění zvýšila z 35 na 40 let). Již dříve navíc došlo k dalším zpřísněním: maximální doba předčasnosti se zkrátila z 5 let na 3 roky, zrušila se valorizace procentní výměry předčasného důchodu až do doby dosažení důchodového věku a výrazně vzrostlo krácení výše důchodu pro předčasnost. Nicméně od roku 2026 pak na ně navázalo mírnější (poloviční) krácení pro ty, kdo dosáhli 45 a více let pojištění. To patrně vedlo k aktuálnímu nárůstu nových žádostí o předčasné důchody.

²⁶ Průměrný měsíční starobní důchod (bez souběhu s ostatními důchody) byl v červnu 2026 meziročně vyšší o 3,5 % a činil 21,8 tis. korun (u mužů 23,1 tis. korun, u žen 20,6 tis. korun).

²⁷ Jde o rozdíl mezi příjmy z pojistného na důchodové pojištění a výdaji na tyto dávky (vč. výdajů na jejich správu, který v 1. pololetí činil 3,5 mld. korun) dle předběžné účetní bilance MF.

²⁸ Od ledna 2026 došlo k navýšení procentní sazby rozhodné pro výpočet podpory vyplácené v prvních měsících nezaměstnanosti. Zároveň se rozšířil i okruh osob majících nárok na podporu (ve vazbě na důvody ukončení posledního pracovního poměru).

²⁹ Počet uchazečů o práci s nárokem na podporu byl tak na konci letošního června meziročně vyšší o 14 tis. (dosahoval 97 tis. osob, resp. 27 % všech registrovaných uchazečů a tento podíl se meziročně významně nezměnil).

³⁰ Celková nemocnost se naopak snížila. Dle údajů ČSSZ klesl v 1. pololetí 2026 počet pronesaných dnů (z důvodů dočasné pracovní neschopnosti) meziročně o 5,3 %

³¹ To vyjadřuje rozdíl mezi příjmy z pojistného na nemocenské pojištění a výdaji na dávky z tohoto pojištění dle účetní bilance ČSSZ.

³² U nové dávky státní sociální pomoci (tzv. superdávky, od 1. října 2025 nahrazující příspěvek na bydlení, přídavek na dítě, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) probíhalo v 1. pololetí 2026 přechodné období (pobírali ji v zásadě pouze noví žadatelé, letos

Svízný růst výdajů v oblasti veřejného zdravotního pojištění lze vysvětlit předemnutím části plateb, u odvodů ČR do rozpočtu EU mj. i růstem unijního rozpočtu.

Růst výdajů na obsluhu státního dluhu za pololetí poprvé překročil 50 mld. korun. Celková výše státního dluhu rostla stabilním tempem, výhradně vlivem vnitřní zadluženosti.

Rozpočtové očekávaný pokles dotací územním rozpočtům odrážel změnu financování části pracovníků v regionálním školství.

Ke svižnému růstu kapitálových výdajů přispěly nákupy v oblasti bezpečnosti a také dotace do dopravní infrastruktury.

K růstu běžných výdajů SR zatím letos dočasně výrazně přispívaly také dotace fondům sociálního a veřejného zdravotního pojištění. Ty se v 1. pololetí meziročně navýšily o pětinu (resp. 15,5 mld. korun), z drtivé části vlivem předfinancování plateb původně určených až pro 2. pololetí. Schválený SR počítá s celoročním růstem o necelá 3 %, což odpovídá zákonné valorizaci plateb za státní pojištěnce³³. Dále významně a nad rámec rozpočtového očekávání rostly také odvody vlastních zdrojů ČR do rozpočtu EU (+45,5 %, +12,9 mld. korun), což zčásti souviselo s navýšením rozpočtu Unie. Tempo růstu výdajů na neinvestiční nákupy státu (bez výdajů kapitoly Státní dluh) zrychlilo na 8,9 %, a to přesto, že část kompenzačních plateb za služby uskutečněné loni v 1. pololetí nebyla letos vyplacena. Klíčovým faktorem se naopak ukázalo posílení nákupů v oblasti obrany. Výdaje na platy v organizačních složkách státu se zvýšily nejvíce za poslední tři roky (+8,9 %). Projevilo se jak posílení výdajů na platy v oblasti bezpečnosti států (již od počátku letošního roku), tak navýšení u dalších početných skupin zaměstnanců³⁴, realizované od 2. čtvrtletí. Významnou mandatorní položkou SR jsou i výdaje na obsluhu státního dluhu³⁵ zahrnující hlavně úroky. Ty činily v 1. pololetí rekordních 50,7 mld. korun a meziročně posílily o 6,1 %³⁶. Výše státního dluhu ČR dosáhla letos na konci června 3 727 mld. korun a meziročně vzrostla o 6,4 % (tempo bylo ve srovnání s úhrnem za roky 2024 i 2025 jen nepatrně nižší) a od počátku letošního roku o 1,3 %. Meziročně se zvyšovala jen vnitřní zadluženost (+234 mld. korun), vnější dluh³⁷ klesl zejména díky řádným splátkám úvěrů Evropské investiční banky, resp. Evropské komisi, ke kterým došlo na počátku letošního roku.

Proti růstu běžných výdajů v 1. pololetí působilo především významné snížení transferů územním rozpočtům (−6,0 %, −11,2 mld. korun). Projevila se zde letošní změna v systému financování nepedagogických pracovníků (převedení ze státu na zřizovatele – nejčastěji obce či kraje³⁸). Proti hlubšímu poklesu dotací obcím či krajům dočasně působilo předfinancování v oblasti sociálních služeb (provedeno již na celý letošní rok). Z dalších významnějších výdajů v 1. pololetí zřetelně klesly již jen dotace neziskovým organizacím (−13,4 %, −8,7 mld. korun). Šlo o jednu z mála oblastí, která byla i na počátku léta stále ovlivněna dozvuky rozpočtového provizoria (to se odrazilo v nižší podpoře výzkumu, vývoje a inovací poskytnutých veřejným institucím).

Kapitálové výdaje SR se v 1. pololetí meziročně zvýšily (+32,0 %, resp. 25,8 mld. korun). Realizovalo se tak již mírně přes 40 % plánovaných letošních investic³⁹. Růst investic měl převážně plošný charakter – nejvíce patrný byl v oblasti investičních nákupů (+75 %), především vlivem posílení vnitřní i vnější bezpečnosti státu a také pořízení nemovitostí. K posílení celkových investic ovšem nejvíce přispěly transfery státním fondům (+12,8 mld. korun), primárně do dopravní infrastruktury⁴⁰. Vedle toho svižně vzrostly (při relativně vysoké míře plnění) i objemově méně významné investice územním samosprávám a podnikatelům. Ty souvisely s rozvojem čerpání evropských fondů. Jejich čerpání je

v červnu šlo o 50 tis. osob) a objem její výplaty činil 1,5 mld. korun. Nahrazené dávky zhruba o stejnou výši klesly. Stávajícím příjemcům těchto dávek (v červnu jich bylo ještě celkově vyplaceno 558 tis., část příjemců pobírala více dávek současně) bylo v 1. pololetí celkově vydáno 15,3 mld. korun. Současně meziročně pětinašobně narostl objem vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci (na rekordních 0,5 mld. korun). To souviselo především s dočasnou podporou osob v hmotné nouzi, které se i po přechodu na novou superdávku nacházely v nepříznivé finanční situaci.

³³ Jde o posílení měsíční platby veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce (ta byla od 1. ledna 2026 valorizačním mechanismem navýšena z 2 127 korun na 2 188 korun, tj. o 2,9 %).

³⁴ Šlo zejména o úředníky a státní zaměstnance ve služebním poměru, nepedagogické pracovníky, zaměstnance v kultuře či údržbáře a dále také zdravotnické nelékařské a sociální pracovníky.

³⁵ Čisté výdaje odpovídají saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh (č. 396).

³⁶ V celoročním pohledu by měl letos dle schváleného SR jejich objem dosáhnout 110 mld., a to při meziročním růstu o 12,1 %.

³⁷ Vnější dluh činil letos na konci 1. pololetí 173 mld. korun a na celkovém státním dluhu se tak podílel 4,6 %, což bylo nejméně po roce 2004.

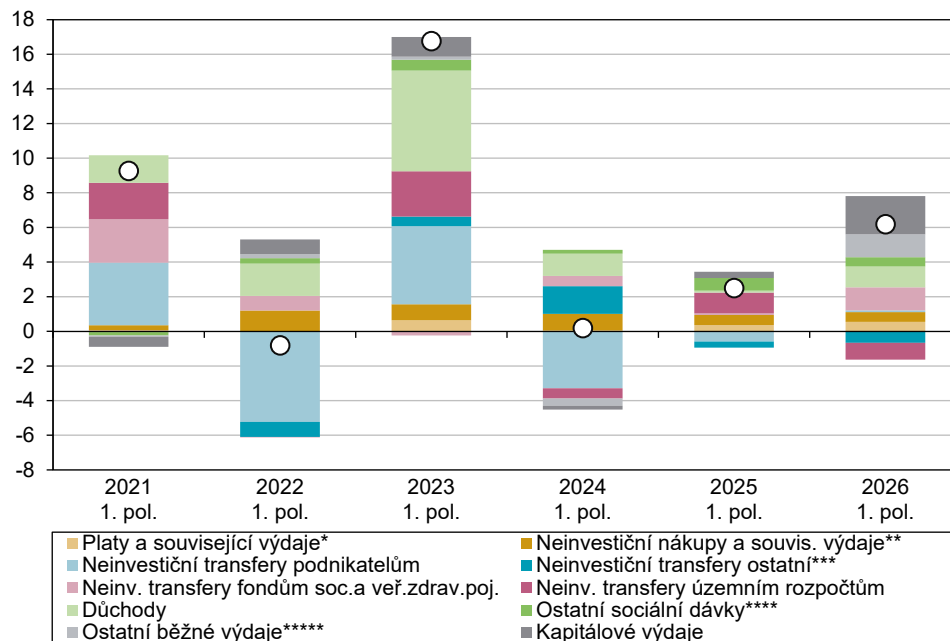
³⁸ Tato změna v dotační podpoře byla současně územním rozpočtům kompenzována změnou rozpočtového určení daně (od ledna 2026).

³⁹ Toto pololetní rozpočtové plnění patří v kontextu poslední dekády k lehce nadprůměrným. Plynulost dosavadního letošního čerpání investic byla významně narušena na počátku roku (dopad rozpočtového provizoria). Přesto i za 1. čtvrtletí tyto výdaje meziročně rostly (+8,7 %).

⁴⁰ Ty dosáhly 42,1 mld. korun, a to při meziročním růstu o 28,6 %.

naopak zatím letos pomalejší u příspěvkových organizací, zejména vysokých škol. Celkové investice se na veškerých výdajích SR v 1. pololetí podílely 8,6 %.

Graf č. 19: Rozklad meziroční změny výdajů státního rozpočtu za 1. pololetí
(příspěvky k růstu, v p. b.)



* Pokrývají výdaje na platy v organizačních složkách státu. Nezahrnují například mzdové výdaje na regionální školství.

**Obsahují i neinvestiční výdaje kapitoly Státní dluh (č. 396).

***Zahrnují dotace příspěvkovým organizacím, státním fondům a neziskovým organizacím.

****Soustřeďují zejména dávky státní sociální podpory, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi, dávky osobám se zdravotním postižením a příspěvek na péči dle zákona o soc. službách.

*****Jde především o odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU.

Zdroj: MF ČR

Příjmy Česka z rozpočtu EU posílily díky vyššímu čerpání ze Strukturálních fondů a také z Nástroje na podporu oživení. Česko zůstalo ve vztahu k EU v pozici čistého příjemce.

Celkové příjmy Česka z rozpočtu EU (bez Nástroje EU na podporu oživení⁴¹, resp. Národního plánu obnovy – NPO) se letos v 1. pololetí meziročně zvýšily téměř o pětinu (na 65,7 mld. korun), téměř výhradně díky Strukturálním fondům (+14,3 mld. korun). Naopak o pětinu méně než loni získalo Česko z Fondu soudržnosti a řádově menší byl i pokles alokace do zemědělství (zejména u přímých plateb). Celkové odvody Česka do rozpočtu EU letos zatím dosáhly 45,8 mld. korun, a protože jejich procentní růst byl oproti příjmům více než dvojnásobný, čistá pozice Česka vůči rozpočtu EU (bez NPO) se meziročně mírně zhoršila (i tak však bylo vykázáno kladné saldo +19,9 mld. korun). Pokud bychom započítali i prostředky z NPO, jež Česko získává od roku 2021, činila by letos celková kladná bilance s EU 38,2 mld. korun (nejvíce za poslední tři roky).

⁴¹ Tento nástroj vznikl kvůli potřebě řešit hospodářské a sociální dopady pandemie covidu-19. Cílí zejména na obnovu trhu práce, sociální ochranu a systémy zdravotní péče, oživení potenciálu pro udržitelný růst a zaměstnanost, transformaci na zelenou a digitální ekonomiku, výzkum a inovace, podporu zemědělství a rozvoje venkova. Výdaje mají podobu grantů a půjček členským státům poskytovaných z Nástroje pro oživení a odolnosti a šesti dalších výdajových programů EU na období let 2021 až 2027.